

Program nauczania z rozkładem materiału

Cele kształcenia i wychowania

Cele kształcenia i wychowania dla części *Alarmowanie i ewakuacja w szkole oraz Zagrożenia i sposoby postępowania w razie ich wystąpienia*

1. Doskonalenie wiedzy o znaczeniu zachowań prospołecznych; rozwijanie aktywności ucznia.
2. Kształtowanie u ucznia świadomości potrzeby bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego.
3. Przedstawienie warunków powstawania i zaistnienia różnorodnych zagrożeń.
4. Rozwijanie w uczniu umiejętności zauważania ewentualnych zagrożeń w jego bezpośrednim otoczeniu (np. w domu, szkole).
5. Uzyskanie postawy świadomego uczestnictwa w czynnościach minimalizujących negatywne skutki zagrożeń.
6. Kształtowanie umiejętności odpowiedniego zachowania się w sytuacjach kryzysowych.
7. Kształtowanie świadomości proekologicznej ze szczególnym uwzględnieniem postępującej degradacji środowiska naturalnego.
8. Poszerzenie wiedzy o najnowszych technikach, technologiach i narzędziach stanowiących zagrożenie we współczesnym świecie.
9. Kształtowanie postaw dezaprobaty dla agresji, przemocy i patologii.
10. Uszczegółowienie wiedzy o zasadach bezpieczeństwa obowiązujących nad wodą, podczas wycieczek oraz w trudnych warunkach atmosferycznych.
11. Opracowanie własnego schematu czynności ograniczających ewentualność wystąpienia zagrożeń zdrowia i życia.
12. Ułatwienie zrozumienia współczesnych problemów związanych z bezpieczeństwem.

Cele kształcenia i wychowania dla części *Pierwsza pomoc*

1. Zachęcenie do przełamywania barier osobowościowych tkwiących w człowieku, kształtowanie aktywnych postaw wobec potencjalnych zagrożeń życia i zdrowia.
2. Zrozumienie podmiotowej roli człowieka w kształtowaniu postaw prospołecznych.
3. Przełamanie egoistycznych postaw wobec zagrożeń życia i zdrowia.
4. Doskonalenie umiejętności diagnozowania sytuacji i zjawisk dotyczących zagrożeń życia i zdrowia.
5. Kształtowanie umiejętności pracy w zespole.

Po omówieniu materiału uczeń:

1. Potrafi rozpoznać stany zagrożenia życia i zdrowia.
2. Zna zasady postępowania na miejscu zdarzenia.
3. Potrafi wykonać resuscytację krążeniowo-oddechową i posługiwać się automatycznym defibrylatorem zewnętrznym.

4. Zna mechanizmy powstawania i rozwoju wstrząsu pourazowego, potrafi podjąć działania ograniczające rozwój wstrząsu.
5. Zna zasady udzielania pierwszej pomocy przy zasłabnięciach i omdleniach.
6. Potrafi zaopatrzyć uraz zgodnie z procedurą oraz wybranym sposobem zatamować intensywne krwawienie.
7. Potrafi udzielić pierwszej pomocy osobom wychłodzonym.
8. Zna zasady postępowania przy odmrożeniach, udarze cieplnym i oparzeniach.
9. Potrafi udzielić pierwszej pomocy w przypadku zadławień.
10. Potrafi rozpoznać złamanie proste i powikłane, zna zasady ich unieruchamiania.
11. Potrafi rozróżnić skręcenie od zwicznienia i zaopatrzyć ten uraz.
12. Wie, co to jest pozycja bezpieczna i jak ją stosować w zależności od urazu.
13. Zna sposoby ewakuacji poszkodowanych i potrafi z nich korzystać.

Cele kształcenia i wychowania dla części *Bezpieczeństwo narodowe i ochrona ludności*

1. Kształtowanie postawy poszanowania prawa nakładającego na obywatela powinności obronne, w tym udział w działaniach wspólnych z Organizacją Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO) i w wydzielonych siłach Unii Europejskiej (UE).
2. Zapoznanie ucznia z ideami traktatu waszyngtońskiego oraz wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB) propagującymi postawy patriotyczne.

Po omówieniu materiału uczeń:

1. Zna podstawowe dokumenty związane z bezpieczeństwem narodowym.
2. Rozumie istotę interesów narodowych.
3. Potrafi wyjaśnić skład i zadania systemu obronnego Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Potrafi przedstawić i scharakteryzować Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej (SZ RP).
5. Potrafi wymienić rodzaje SZ RP, wojsk i służb.
6. Potrafi omówić rodzaje służby wojskowej oraz znaczenie Narodowych Sił Rezerwowych dla bezpieczeństwa państwa.
7. Potrafi wymienić obowiązki administracji rządowej i samorządowej oraz obywateli w zakresie powinności obronnych.
8. Potrafi wymienić i uzasadnić rolę politycznych i polityczno-militarnych organizacji gwarantujących bezpieczeństwo państwa polskiego.
9. Potrafi omówić podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego konfliktów zbrojnych, w tym:
 - rolę i zadania Obrony Cywilnej Kraju,
 - zasady ochrony ludności cywilnej podczas wojny i okupacji,
 - rolę i zadania Międzynarodowego Ruchu Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca,
 - problemy ścigania i karania za zbrodnie wojenne,
 - zasady ochrony dóbr kultury.
10. Potrafi omówić zasady ewakuacji ludności cywilnej z terenów zagrożonych.

11. Potrafi opisać polskie obiekty znajdujące się na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO oraz objęte programem Pamięć Świata.

Materiał nauczania edukacji dla bezpieczeństwa

Lp.	Nr tematu/nr tematu z podręcznika	Temat lekcji; zagadnienia	Przewidywane osiągnięcia i działania ucznia		Liczba godzin	
			Wiedza merytoryczna	Umiejętności	Wykład	Ćwiczenia
1.	T 1/1	Lekcja organizacyjna. Alarmowanie i ostrzeżenie 1. Charakterystyka przedmiotu edukacja dla bezpieczeństwa. 2. Metody prowadzenia zajęć i zasady oceniania. 3. Systemy alarmowania i ostrzegania. 4. Rodzaje alarmów i komunikatów ostrzegawczych. 5. Techniki ogłaszania alarmów i komunikatów ostrzegawczych.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> po wysłuchaniu wypowiedzi nauczyciela robi notatkę o treściach kształcenia, analizuje wymagania edukacyjne, które musi spełnić, aby uzyskać wybrane oceny, zna i rozumie znaczenie konkretnych sygnałów alarmowych, zna zasady i sposoby przekazywania sygnałów alarmowych. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wstępnie formułuje projekt własnego rozwoju intelektualnego i estetycznego w zakresie treści przewidzianych w programie nauczania, rozróżnia treść sygnałów, potrafi wykonać czynności nakazane określonymi sygnałami. 	1	
2.	T 2/2	Ewakuacja szkoły 1. Ogólne zasady ewakuacji szkoły. 2. Organizacja i praktyczne przeprowadzenie ewakuacji.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna zasady i normy wynikające z planu ewakuacji szkoły, wie, jak reagować i postępować w wypadku ewakuacji szkoły. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wykonuje czynności konieczne podczas alarmu w szkole w oparciu o plan ewakuacji szkoły. 		1
3.	T 3/3 i 4	Ogólna charakterystyka zagrożeń. Jak się zachować, gdy wybuchnie panika? 1. Zagrożenia wywoływane przez człowieka. 2. Zagrożenia wywoływane przez naturę. 3. Mechanizmy powstawania paniki.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna przyczyny i rodzaje zagrożeń we współczesnym świecie, rozumie szkodliwość niekontrolowanego korzystania z urządzeń elektronicznych i mediów, zna czynniki wywołujące i wzmagające panikę, 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> omawia prawidłowości rozwoju współczesnego świata, projektuje własny idealny rytm dobowy, analizuje etapy wyzwalania się paniki, interpretuje i wskazuje czynniki ograniczające panikę. 		1

		4. Postępowanie na wypadek paniki.	<ul style="list-style-type: none"> zna cechy reakcji tłumu. 			
4.	T 4/5	Zagrożenia w najbliższym otoczeniu. 1. Przemoc, agresja, i przestępczość. 2. Uzależnienia. 3. Ogólne zasady bezpieczeństwa na wycieczce.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna i analizuje zagrożenia w swoim środowisku, zna zasady postępowania i minimalizuje negatywne skutki różnych zagrożeń. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi wskazać zagrożenia w bezpośrednim otoczeniu (w domu i szkole), formułuje własną propozycję zasad bezpieczeństwa na wycieczce. 		1
5.	T 5/6	Katastrofy i awarie techniczne 1. Ogólna charakterystyka katastrof i awarii technicznych. 2. Zasady postępowania w przypadku katastrof i awarii.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna najczęstsze przyczyny katastrof i awarii, zna podstawowe czynności na wypadek katastrof i awarii. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> analizuje związki przyczynowo-skutkowe katastrof i awarii, umie określić zasady bezpiecznego korzystania z gazu i energii elektrycznej. 	1	
6.	T 6/7	Zagrożenia naturalne i ekologiczne 1. Zagrożenia spowodowane żywiołami. 2. Zagrożenia ekologiczne.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna najczęstsze w polskich warunkach katastrofy naturalne, zna główne czynniki degradacji środowiska. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> określa sposoby postępowania na wypadek pożaru, powodzi, huraganu, analizuje i ocenia możliwości zagrożeń ekologicznych w swoim bezpośrednim otoczeniu. 		1
7.	T 7/8	Zagrożenia spowodowane użyciem broni 1. Broń konwencjonalna. 2. Broń masowego rażenia. 3. Najnowsze środki walki.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna rodzaje broni konwencjonalnej, zna skutki wybuchu jądrowego, zna najnowsze środki walki. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> ocenia przemiany broni konwencjonalnej, rozumie zagrożenia związane z użyciem broni. 	1	
8.	T 8/9	Postępowanie w przypadku rażenia bronią 1. Użycie broni klasycznej. 2. Postępowanie w wypadku zagrożenia bronią	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna możliwości obrony związane z użyciem broni klasycznej, zna zasady postępowania w wypadku zagrożenia bronią 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> dostosowuje poznane zasady do własnych predyspozycji, dostosowuje możliwości postępowania do rejonu domu. 		1

		niekonwencjonalną.	niekonwencjonalną.			
9.	T 9/10	Terroryzm 1. Formy działalności terrorystycznej. 2. Ograniczenia zagrożenia terrorystycznego. 3. Zasady postępowania w przypadku ataku terrorystycznego.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna cele działania współczesnego terroryzmu, charakteryzuje nowe zjawiska związane z terroryzmem. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> umie opisać formy zagrożeń terrorystycznych, potrafi dostosować zasady postępowania w wypadku ataku terrorystycznego do warunków lokalnych. 	1	
10.	T 10	Lekcja powtórzeniowa. Test śródroczny (sumatywny)	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> rozwiązuje test śródroczny. 			1
11.	T 11/11 i 12	Postępowanie ratownika niemedycznego na miejscu zdarzenia. Ocena czynności życiowych poszkodowanego 1. Organizacja miejsca wypadku. 2. Wywiad ratowniczy. 3. Identyfikacja osoby poszkodowanej. 4. SOS – pierwsze wrażenie. 5. Ocena obrażeń. 6. Pozycja bezpieczna.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe zasady postępowania ratownika niemedycznego na miejscu zdarzenia. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi przeprowadzić wywiad z poszkodowanym; wie, jak wykorzystać kartę ICE, potrafi skontrolować podstawowe czynności życiowe poszkodowanego, potrafi przeprowadzić szybkie badanie urazowe i ułożyć poszkodowanego w pozycji bezpiecznej. 		1
12.	T 12/13	Resuscytacja krążeniowo-oddechowa i defibrylacja 1. Uciskanie klatki piersiowej i wentylacja zastępcza u dorosłych, kobiet w ciąży i dzieci. 2. Defibrylacja za pomocą automatycznych defibrylatorów zewnętrznych.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna zasady postępowania przy RKO i defibrylacji. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi wykonać RKO u osoby dorosłej, kobiety w ciąży i dziecka. potrafi wykorzystać automatyczny defibrylator zewnętrzny. 		1

13.	T 13/14	Wstrząs pourazowy 1. Objawy wstrząsu pourazowego. 2. Sposoby zapobiegania rozwojowi wstrząsu pourazowego. 3. Wstrząs anafilaktyczny.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna objawy wstrząsu pourazowego, zna zasady postępowania przy wstrząsie anafilaktycznym. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi wykonać czynności ograniczające rozwój wstrząsu. 		1
14.	T 14/15	Postępowanie ratownicze w przypadku zasłabnięć i omdleń 1. Przyczyny zasłabnięć – pierwsza pomoc przy zasłabnięciach. 2. Omdlenia, ich przyczyny i pierwsza pomoc przy omdleniach.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna przyczyny zasłabnięć i omdleń. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi podjąć właściwe działanie w przypadku omdlenia lub zasłabnięcia. 		1
15.	T 15/16	Opatrywanie ran i tamowanie krwotoków 1. Opatrywanie ran – procedura. 2. Rany po ugryzieniu i ukąszeniu. 3. Krwotoki zewnętrzne oraz ich tamowanie. 4. Typowe objawy krwotoków wewnętrznych – postępowanie z poszkodowanym.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna rodzaje ran i potrafi je rozpoznać, zna rodzaje krwotoków i potrafi je rozpoznać, zna objawy krwotoków wewnętrznych. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi wdrożyć procedurę opatrywania ran, potrafi zastosować właściwy sposób tamowania krwotoków, potrafi wdrożyć procedurę postępowania przy rozpoznaniu krwotoków wewnętrznych. 		1
16.	T 16/17	Zadławienia 1. Postępowanie przy zadławieniach u dorosłych, dzieci i niemowląt. 2. Rękoczyn uciśnięć nadbrzusza. 3. Procedury postępowania.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje zadławienie. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi wdrożyć procedurę postępowania przy zadławieniach u osoby dorosłej, dziecka i niemowlęcia. 		1

17.	T 17/18	Złamania kości i urazy stawów 1. Złamania proste i powikłane. 2. Pierwsza pomoc przy złamaniach. 3. Skręcenia i zwichnięcia. 4. Postępowanie przy urazach głowy i kręgosłupa.	Uczeń: • rozpoznaje rodzaj złamania lub zwichnięcie, • zna procedurę przy złamaniach otwartych, urazach głowy i kręgosłupa.	Uczeń: • potrafi wdrożyć odpowiednią procedurę przy złamaniach, skręceniach i zwichnięciach, • potrafi wprowadzić środki podręczne do unieruchomienia urazu.		1
18.	T 18/19	Urazy termiczne 1. Hipotermia – wychłodzenie. 2. Odmrożenia. 3. Hipertermia – przegrzanie. 4. Oparzenia.	Uczeń: • potrafi odróżnić wychłodzenie od odmrożenia.	Uczeń: • potrafi wdrożyć procedurę postępowania przy wychłodzeniach, odmrożeniach i przegrzaniu, • wie, jak postąpić przy oparzeniach I, II i III stopnia.		1
19.	T 19/20	Ewakuacja poszkodowanych 1. Przenoszenie poszkodowanych. 2. Przenoszenie i odciąganie poszkodowanych.	Uczeń: • wie, jak można transportować poszkodowanych.	Uczeń: • potrafi wykorzystać nosze improwizowane.		1
20.	T 20	Lekcja powtórzeniowa. Test śródroczny (sumatywny)	Uczeń • rozwiązuje test śródroczny.			1
21.	T 21/21	Organizacje międzynarodowe 1. Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ). 2. Unia Europejska (UE). 3. Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego (NATO). 4. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE).	Uczeń: • potrafi wymienić międzynarodowe organizacje polityczne i polityczno-militarne będące gwarantem bezpieczeństwa RP w Europie i na świecie.	Uczeń: • opisuje międzynarodowe organizacje polityczne i polityczno-militarne będące gwarantem bezpieczeństwa RP w Europie i na świecie.	1	

22.	T 22/22	Bezpieczeństwo narodowe Rzeczypospolitej Polskiej 1. Podstawowe dokumenty związane z bezpieczeństwem narodowym. 2. Strategia Biura Bezpieczeństwa Narodowego RP. 3. System obronny RP.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe dokumenty związane z bezpieczeństwem narodowym. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi omówić podstawowe warunkowania polityczne i militarne gwarantujące bezpieczeństwo państwa. 	1	
23.	T23/23	Siły Zbrojne RP 1. Zadania i funkcje SZ RP. 2. Podział i zadania rodzajów SZ RP. 3. Wojska obrony terytorialnej (OT).	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje wojsk i służb oraz ich zadania. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi przedstawić i scharakteryzować organizację SZ RP. 	1	
24.	T24/24	Rodzaje służby wojskowej i Narodowe Siły Rezerwowe (NSR) 1. Rodzaje służby wojskowej. 2. Narodowe Siły Rezerwowe.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna rodzaje służby wojskowej. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi omówić znaczenie roli NSR w systemie obronnym RP oraz przedstawić możliwości absolwenta szkoły ponadgimnazjalnej po wstąpieniu do NSR. 	1	
25.	T 25/25	Powinności obronne administracji rządowej i samorządowej oraz obywateli państwa 1. Zadania administracji rządowej i samorządowej w dziedzinie obronności państwa. 2. Świadczenia osobiste i rzeczowe obywateli.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna formy spełniania powinności obronnych przez organy administracji i obywateli. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi wymienić obowiązki obywatela w zakresie powinności obronnych. 	1	

26.	T 26/26	Obrona Cywilna 1. Zadania Obrony Cywilnej (OC). 2. Działalność OC. 3. Międzynarodowe znaki rozpoznawcze OC.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna organizację i sposoby działania formacji OC w celu ochrony ludności 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi rozpoznać i opisać międzynarodowe znaki rozpoznawcze OC. 	1	
27.	T 27/27	Ochrona ludności cywilnej 1. Ochrona ludności cywilnej w przypadku międzynarodowych konfliktów zbrojnych. 2. Ochrona ludności cywilnej w przypadku niemiędzynarodowych konfliktów zbrojnych. 3. Środki niezbędne do przetrwania ludności w czasie działań zbrojnych. 4. Ochrona zwierząt.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe dokumenty gwarantujące ochronę ludności cywilnej, zna dokumenty gwarantujące ochronę zwierząt. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> potrafi wyjaśnić podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego zawarte w konwencjach genewskich z 1949 r. i protokołach dodatkowych z 1977 r. 	1	
28.	T 28/28	Ewakuacja z terenów zagrożonych 1. Rodzaje i stopnie ewakuacji. 2. Organizacja ewakuacji. 3. Przebieg ewakuacji ludności. 4. Ewakuacja zwierząt.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna rodzaje i stopnie ewakuacji. 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna zasady ewakuacji ludności, zwierząt i mienia. 	1	
29.	T 29/29 i 30	Prawo humanitarne. Ochrona dóbr kultury 1. Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy. 2. Konwencje genewskie. 3. Ściganie i karanie za zbrodnie wojenne.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> zna zasady MRCKiCP oraz międzynarodowego prawa humanitarnego, zna polskie obiekty na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO oraz objęte 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> rozumie znaczenie ścigania i karania za zbrodnie wojenne, potrafi zidentyfikować obiekty opatrzone międzynarodowymi znakami ochrony zabytków. 	1	

		<p>4. Pojęcie dóbr kultury.</p> <p>5. Postanowienia prawne o ochronie dóbr kultury.</p> <p>6. Lista Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO oraz program Pamięć Świata.</p>	<p>programem Pamięć Świata.</p>			
30.	T 30	<p>Lekcja powtórzeniowa. Test śródroczny (sumatywny)</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje test śródroczny. 			1

Kryteria oceny i metody sprawdzania osiągnięć ucznia

Ocenianie

Kryteria oceny wiedzy i umiejętności oraz zakres wymagań ustala nauczyciel edukacji dla bezpieczeństwa, dostosowując je do wewnątrzszkolnego systemu oceniania, przyjętego w danej szkole.

Klasyczne oceny klasyfikacyjne śródroczne oraz końcowe (roczne):

stopień celujący – 6 (wykraczający zakres wiedzy)

stopień bardzo dobry – 5 (dopełniający zakres wiedzy)

stopień dobry – 4 (rozszerzający zakres wiedzy)

stopień dostateczny – 3 (podstawowy zakres wiedzy)

stopień dopuszczający – 2 (konieczny zakres wiedzy)

stopień niedostateczny – 1 (niedostateczny zakres wiedzy)

Na ocenę końcową składają się oceny cząstkowe uzyskane za:

- wypowiedzi ustne,
- kartkówki,
- ćwiczenia praktyczne,
- pracę śródroczną (według zasad i terminów podanych przez nauczyciela),
- test śródroczny,
- prowadzenie zeszytu ćwiczeń.

Nauczyciel może dodatkowo podwyższyć zainteresowanym uczniom ocenę końcową, jeśli wykazali się oni pozytywną aktywnością w czasie zajęć i w danym roku szkolnym np. ukończyli kurs pierwszej pomocy, kurs ratownika WOPR, GOPR, OSP, brali udział w biegu na orientację lub zawodach i kursach obrony cywilnej – PCK, PSP, OSP, LOK (wszystko musi zostać potwierdzone dokumentem).

Liczba prac podlegających ocenie:

- 2 kartkówki (minimum),
- 3 testy powtórzeniowe,
- 2 ćwiczenia praktyczne (minimum),
- 1 praca śródroczna.

Zasady poprawy:

- kartkówki – według ustaleń wewnątrzszkolnego systemu oceniania,
- ćwiczenia praktyczne – 2 razy,
- test – poprzez omówienie i zapis właściwych odpowiedzi w zeszycie ćwiczeń.

Brak przygotowania:

1 raz w semestrze (bez podawania powodów) – uczeń zgłasza nauczycielowi przed lekcją. Brak adnotacji lub przekroczenie limitu skutkuje oceną niedostateczną. Brak zaleconych materiałów pomocniczych jest równoznaczny z brakiem przygotowania.

Nieobecności:

W przypadku dłuższych nieobecności (ponad tydzień, niezależnie od przyczyn) uczeń ustala indywidualnie z nauczycielem dogodny termin zaliczenia opuszczonych zajęć.

Aktywność:

Za aktywność w czasie zajęć (pozytywną) uczeń może otrzymać „plus”. Uzyskanie pięciu plusów w semestrze skutkuje otrzymaniem bardzo dobrej oceny cząstkowej. Za udokumentowaną aktywność (poza programem) w danym roku szkolnym uczeń ma możliwość podwyższenia oceny końcowej o 1 poziom uzyskany w toku zajęć programowych.

Propozycje wymagań edukacyjnych według przyjętych zasad oceniania

Poniższe założenia umożliwiają wystawienie ocen cząstkowych podczas lekcji. Numery działów i tematów dostosowane są do wybranych tematów podręcznika. Aby uzyskać wyższą ocenę, uczeń musi spełnić wymogi niższego poziomu. Konieczne jest dostosowanie opisanych zasad do warunków demograficznych oraz ogólnego poziomu wiedzy uczniów w konkretnej klasie.

Lp.	Nr działu, nr i nazwa tematu	Ocena dopuszczająca. Uczeń potrafi:	Ocena dostateczna. Uczeń wie:	Ocena dobra. Uczeń potrafi:	Ocena bardzo dobra. Uczeń potrafi:	Ocena celująca. Uczeń potrafi:
1.	I/1. Alarmowanie i ostrzeżenie	<ul style="list-style-type: none">wymienić alarmy i komunikaty ostrzegawcze,wskazać sposoby ogłaszania i odwoływania alarmów oraz komunikatów ostrzegawczych.	<ul style="list-style-type: none">jak reagować na sygnały alarmowe,jak rozpoznawać znaczenie komunikatów ostrzegawczych.	<ul style="list-style-type: none">szczegółowo wyjaśnić, na czym polega system alarmowania,opisać treść tabel sygnałów alarmowych i komunikatów ostrzegawczych.	<ul style="list-style-type: none">opisać techniki ogłaszania alarmów,pokazać wizualne sygnały alarmowe.	<ul style="list-style-type: none">wykonać wszystkie czynności bezbłędnie i w odpowiedniej kolejności, uwzględniając różnorodne uwarunkowania sytuacyjne (miasto, teren odkryty),opisać system alarmowania w miejscu zamieszkania.
2.	I/2. Ewakuacja szkoły	<ul style="list-style-type: none">przedstawić treść wezwania do ewakuacji,wykonać czynności ewakuacyjne przewidziane dla uczniów.	<ul style="list-style-type: none">jakie są znaki podstawowe, znaki ewakuacyjne,jakie są miejsca ewakuacji: główne i zapasowe.	<ul style="list-style-type: none">wymienić ogólne zasady ewakuacji szkoły,pokazać na planie przewidywane trasy i miejsca	<ul style="list-style-type: none">opisać przewidywane trasy i miejsca ewakuacji oraz jej organizację,wykonać wszystkie czynności bezbłędnie i w odpowiedniej kolejności, uwzględniając uwarunkowania	<ul style="list-style-type: none">określić funkcje w czasie ewakuacji,wymienić miejsca uzyskiwania dodatkowych fachowych informacji o ewakuacji.

					sytuacyjne.	
3.	II/3. Ogólna charakterystyka zagrożeń	<ul style="list-style-type: none"> określić działania człowieka, które zagrażają jego zdrowiu i życiu, wskazać zagrożenia wywołane przez naturę. 	<ul style="list-style-type: none"> jakie są przyczyny zagrożeń związane z postępem technologicznym, jakie są zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z internetu. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić i opisać, co człowiek czerpie z przyrody, wskazać na mapie obszary deficytu wody pitnej. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić idealny rytm dobowy człowieka, sporządzić własny optymalny rytm dobowy. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać literaturę dotyczącą problemów zagrożeń, wymienić możliwości uzyskiwania dodatkowych informacji źródłowych.
4.	II/4. Jak się zachować, gdy wybuchnie panika?	<ul style="list-style-type: none"> wskazać miejsca i sytuacje tzw. wysokiego ryzyka, wymienić najważniejsze czynniki wywołujące panikę. 	<ul style="list-style-type: none"> jakie czynniki sprzyjają rozprzestrzenianiu się paniki, jakie czynniki wpływają na ograniczenie paniki. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie są charakterystyczne cechy tzw. reakcji tłumu, opisać, jak indywidualnie można minimalizować negatywne skutki paniki. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić etapy wyzwalania się paniki, wskazać ewentualność postępowania w przypadku paniki na tle ekonomicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać lokalne miejsca szczególnego zagrożenia reakcjami panicznymi oraz określić konkretne zasady przeciwdziałania panice.
5.	II/5. Zagrożenia w najbliższym otoczeniu	<ul style="list-style-type: none"> wskazać przykłady przemocy, agresji i przestępczości, wymienić możliwości postępowania w przypadku napadu. 	<ul style="list-style-type: none"> jakie rodzaje zagrożeń występują w mieście, jakie są najczęstsze nałogi. 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielić typowe uzależnienia psychiczne, formułować ogólne zasady bezpieczeństwa na wycieczce. 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnić uzależnienia społeczne, przewidywać skutki braku przestrzegania zasad bhp w terenie górskim. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić i opisać najczęstsze metody postępowania złodziei, określić ewentualność powstawania zagrożeń w najbliższym otoczeniu.

6.	II/6. Katastrofy i awarie techniczne	<ul style="list-style-type: none"> definiować katastrofę oraz awarię, wymienić najczęstsze przyczyny awarii. 	<ul style="list-style-type: none"> jakie są ogólne zasady postępowania w przypadku katastrof i awarii. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać, jakie warunki i miejsca sprzyjają poszczególnym rodzajom katastrof, wymienić sposoby użytkowania gazu. 	<ul style="list-style-type: none"> dokonać analizy związków przyczynowo-skutkowych katastrof i awarii. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać najnowsze metody stosowane w trakcie likwidacji skutków katastrof i awarii, wskazać możliwe źródła danych o zagrożeniach.
7.	II/7. Zagrożenia naturalne i ekologiczne	<ul style="list-style-type: none"> opisać najczęstsze w polskich warunkach katastrofy naturalne, wskazać zasady postępowania na wypadek pożaru i powodzi. 	<ul style="list-style-type: none"> jak postępować przed zbliżającą się wichurą lub burzą, na czym polega profilaktyka popowodziowa. 	<ul style="list-style-type: none"> rozróżnić czynności minimalizujące zagrożenia w zależności od czasu, wyjaśnić, jakie są dodatkowe zagrożenia związane z tzw. elektrośmieciami. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać różnice między zagrożeniami naturalnymi a ekologicznymi, wskazać główne czynniki degradacji środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> dokonać analizy zagrożeń naturalnych i ekologicznych w rejonie zamieszkania.
8.	II/8. Zagrożenia spowodowane użyciem broni	<ul style="list-style-type: none"> wymienić rodzaje broni klasycznej, opisać ogólne cechy broni masowego rażenia. 	<ul style="list-style-type: none"> jakie są nowoczesne systemy broni, jakie są najnowsze środki walki. 	<ul style="list-style-type: none"> objaśniać, czym charakteryzuje się tzw. robotyzacja pola walki, ocenić rolę wykorzystywanej współcześnie broni klasycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać skutki wybuchu jądrowego, wyjaśnić, jakie zagrożenia wiążą się z ewentualnością użycia broni biologicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać literaturę dotyczącą problemów użycia broni, skąd może uzyskać dodatkowe informacje źródłowe.
9.	II/9. Postępowanie w przypadku rażenia bronią	<ul style="list-style-type: none"> wskazać, jak postąpić przy bezpośrednim ataku napastnika, określić zasady postępowania z tzw. przedmiotami 	<ul style="list-style-type: none"> jakie są różnice w postępowaniu w zależności od miejsca użycia broni, jakie jest postępowanie w wypadku zagrożenia 	<ul style="list-style-type: none"> opisać zasady postępowania z fajerwerkami, wskazać możliwe miejsca schronienia przed bronią niekonwencjonalną. 	<ul style="list-style-type: none"> przewidywać skutki rażenia różnych rodzajów broni, objaśnić możliwości ograniczania epidemii. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazywać źródła danych o postępowaniu w przypadku rażenia bronią.

		niebezpiecznymi.	bronią niekonwencjonalną.			
10.	II/10. Terroryzm	<ul style="list-style-type: none"> dostrzegać zagrożenia terroryzmem, wymienić formy działalności terrorystycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> jakie są cele działania współczesnego terroryzmu, jakie są zasady postępowania w przypadku ataku terrorystycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać cyberterroryzm, wskazać polskie regulacje prawne dotyczące terroryzmu. 	<ul style="list-style-type: none"> dokonać analizy cech wojny asymetrycznej, ocenić systemy kontroli i ograniczeń 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnić genezę terroryzmu, określić czynności podejmowane w państwie w przypadku bezpośredniego zagrożenia terroryzmem.
11.	III/11. Postępowanie ratownika niemedycego na miejscu zdarzenia	<ul style="list-style-type: none"> ocenić stan osoby poszkodowanej, jeśli to możliwe, nawiązać kontakt z poszkodowanym; przestrzegać zasady samoochrony ratownika. 	<ul style="list-style-type: none"> jakie są zasady, według których należy postępować w przypadku zaburzeń podstawowych funkcji życiowych. 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadzić wywiad ratowniczy według przyjętej procedury. 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystać kartę identyfikacji poszkodowanego. 	<ul style="list-style-type: none"> wdrożyć właściwe postępowanie na podstawie uzyskanych informacji.
12.	III/12. Ocena czynności życiowych poszkodowanego	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystać informacje ze skrótu SOS – świadomość, oddech, skóra; przestrzegać zasady samoochrony ratownika. 	<ul style="list-style-type: none"> jak ocenić stan świadomości, jak sprawdzić występowanie oddechu. 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadzić szybkie badanie urazowe poszkodowanego. 	<ul style="list-style-type: none"> ułożyć poszkodowanego w pozycji bezpiecznej, stosownej do urazu. 	<ul style="list-style-type: none"> wykonać bezbłędnie i w odpowiedniej kolejności czynności ratownicze w przypadku stanów zagrożenia życia i zdrowia.
13.	II/13. Resuscytacja krążeniowo-oddechowa i defibrylacja	<ul style="list-style-type: none"> wezwać fachową pomoc według przyjętej procedury; przestrzegać zasady samoochrony. 	<ul style="list-style-type: none"> jak wykonać uciskanie klatki piersiowej u poszkodowanego. 	<ul style="list-style-type: none"> wykonać RKO według procedury właściwej dla dorosłego, kobiety w ciąży, dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystać automatyczny defibrylator zewnętrzny. 	<ul style="list-style-type: none"> postępować zgodnie z procedurą udzielania pierwszej pomocy u poszkodowanego dorosłego, kobiety w

						ciężcy, dziecka i niemowlęcia.
14.	III/14. Wstrząs pourazowy	<ul style="list-style-type: none"> • udzielić pierwszej pomocy w przypadku wstrząsu pourazowego; przestrzegać zasady samoochrony. 	<ul style="list-style-type: none"> • jakie są przyczyny i objawy wstrząsów pourazowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić i opisać rodzaje wstrząsów pourazowych, • postępować przy wstrząsie anafilaktycznym. 	<ul style="list-style-type: none"> • określić objawy sygnalizujące pogłębianie się wstrząsu, • scharakteryzować okres pobudzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie omówić wybrane pozycje książkowe dotyczące problemu wstrząsów pourazowych, • wymienić miejsca, w których można uzyskać fachowe informacje na temat wstrząsów pourazowych.
15.	III/15. Postępowanie ratownicze w przypadku zasłabnięcia i omdlenia	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić treść wezwania fachowej pomocy, • zastosować pozycję bezpieczną, • przestrzegać zasady samoochrony. 	<ul style="list-style-type: none"> • jakie są zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku omdleń i zasłabnięć. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny zasłabnięć, • pokazać i opisać – pozycje, jakie należy zastosować w przypadku różnych urazów. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać, jak zapobiegać zasłabnięciom i omdleniom, • wykonać bezbłędnie i w odpowiedniej kolejności czynności ratownicze w przypadku nagłego zasłabnięcia lub zachorowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić samodzielnie wybrane pozycje książkowe dotyczące problemów zasłabnięć, • wymienić miejsca, w których można uzyskać fachowe informacje na temat nagłych zasłabnięć lub zachorowań.
16.	III/16. Opatrywanie ran i tamowanie krwotoków	<ul style="list-style-type: none"> • opatrzyć uraz zgodnie z procedurą, • przestrzegać zasady samoochrony. 	<ul style="list-style-type: none"> • jak stosownie do urazu dobrać materiał opatrunkowy. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać krwotok i zastosować odpowiedni sposób jego tamowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonać zaopatrzenie urazu złożonego (rana kłuta klatki piersiowej z 	<ul style="list-style-type: none"> • zaopatrzyć rany, szczególnie: ukąszenia i pogryzienia, • uzasadnić możliwość

					uszkodzeniem płuca, rana cięta brzucha z wpływem jelit itp.).	powikłań tych ran.
17.	III/17. Zadławienia	<ul style="list-style-type: none"> wymienić przyczyny urazu, udzielić pierwszej pomocy w przypadku ciał obcych w organizmie. 	<ul style="list-style-type: none"> jak opisać i usunąć ciała obce, na czym polega uciskanie nadbrzusza. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić dodatkowe zagrożenia podczas udzielania pomocy, udzielić pierwszej pomocy poszkodowanemu dorosłemu i dziecku. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać, czym różni się pierwsza pomoc w przypadku zadławionego niemowlęcia i dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> wykonać bezbłędnie i w odpowiedniej kolejności czynności ratownicze w przypadku dostania się ciała obcego do organizmu.
18.	III/18. Złamania kości i urazy stawów					
19.	III/19. Urazy termiczne					
20.	III/20. Ewakuacja poszkodowanych					
21.	IV/21. Organizacje międzynarodowe	<ul style="list-style-type: none"> wymienić dwie organizacje na świecie mające wpływ na utrzymanie pokoju oraz opisać ich ogólne zadania. 	<ul style="list-style-type: none"> jakie są cztery organizacje międzynarodowe, w których RP bierze aktywny udział, jaką rolę odgrywa RP w tych organizacjach 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować zadania ONZ, OBWE, NATO i UE, odnoszące się do problemu obronności. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić rolę SZ RP realizujących zadania w ramach wspólnych działań NATO i UE, przedstawić dziedziny współpracy w OBWE niezbędne do pokojowego rozwoju Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić różne formy współpracy międzynarodowej w wybranych (wspólnie z nauczycielem) dwóch organizacjach.
22.	IV/22. Bezpieczeństwo narodowe RP	<ul style="list-style-type: none"> wymienić dwa dokumenty oraz ogólnie opisać ich treść. 	<ul style="list-style-type: none"> jakie są podstawowe dokumenty dotyczące bezpieczeństwa RP i 	<ul style="list-style-type: none"> szczegółowo wyjaśnić, na czym polega SBN i system obronny RP. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać 4–5 aktów prawnych dotyczących bezpieczeństwa, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić 5–6 aktów prawnych i opisać ich treść, opisać SOP oraz

			zna ich ogólne założenia.		<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować podsystemy SOP RP, • ogólnie przedstawić zadania elementów podsystemu niemilitarnego. 	zadania jego podsystemów.
23.	IV/23. Siły Zbrojne RP (SZ RP)	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić rodzaje SZ RP oraz ogólnie je opisać, • wymienić inne rodzaje wojsk. 	<ul style="list-style-type: none"> • jakie są rodzaje SZ RP, umie opisać ich zadania oraz zna zadania wojsk obrony terytorialnej (OT). 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić zadania i funkcje SZ RP, zadania rodzajów wojsk SZ RP oraz ogólne zasady użycia wojsk OT i innych jednostek SZ RP. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić zadania innych rodzajów wojsk, • opisać rolę SZ RP w WWWCiS. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić wszystkie aspekty związane z rolą SZ RP w bezpieczeństwie narodowym (m.in. w udzielaniu pomocy, w ochronie ludności).
24.	IV/24. Rodzaje służby wojskowej i Narodowe Siły Rezerwowe	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić rodzaje służby wojskowej oraz ogólnie omówić zadania NSR. 	<ul style="list-style-type: none"> • w jaki sposób realizowane są poszczególne rodzaje służb, • jakie są warunki przyjęcia do NSR. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić i opisać rodzaje służby wojskowej, • scharakteryzować rolę NSR w systemie obronnym RP. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić miejsce absolwenta szkoły ponadgimnazjalnej w NSR oraz opowiedzieć, w jaki sposób może rozwijać swoją przyszłą służbę wojskową aż do zostania zawodowym żołnierzem. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać akty prawne pomocne w realizacji kariery przyszłego żołnierza zawodowego, • przeprowadzić pogadankę na temat przygotowania się do zostania żołnierzem w wybranym rodzaju służby wojskowej.
25.	IV/25. Powinności obronne administracji rządowej i samorządowej oraz	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić organa administracji publicznej zajmujące się obronnością, • wymienić zadania 	<ul style="list-style-type: none"> • jakie ogólne zadania obronne realizują wójt, starosta i wojewoda, • jakie są rodzaje 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie zadania obronne, wynikające z potrzeb gminy lub starostwa, wpłyną na zakres 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać etatowe i doraźne świadczenia rzeczowe, jakie może świadczyć miejscowa ludność, 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić akty prawne nakazujące realizację zadań obronnych przez administrację

	obywateli.	obronne obywateli.	świadczeń osobistych i rzeczowych.	świadczeń obywateli.	<ul style="list-style-type: none"> • omówić rodzaje miejscowych świadczeń osobistych i rzeczowych w czasie klęski żywiołowej. 	publiczną oraz obywateli RP.
26.	IV/26. Obrona Cywilna	<ul style="list-style-type: none"> • opisać ogólne zadania OC, • wymienić osoby kierujące OC na różnych szczeblach administracji. 	<ul style="list-style-type: none"> • jakie są podstawowe dokumenty określające zadania i zasady działania OC, • jakie są szczegółowe zadania OC, • jakie są znaki rozpoznawcze OC. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać, w jakich warunkach powstania znanych już zagrożeń mogą być wykorzystane właściwe formacje OC. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać warunki działalności OC w różnych sytuacjach w czasie realizacji zadań niesienia pomocy humanitarnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • szczegółowo opisać większość zadań OC, • wskazać źródła danych o działalności OC na terenie swojego zamieszkania.
27.	IV/27. Ochrona ludności cywilnej	<ul style="list-style-type: none"> • omówić dokumenty traktujące o ochronie ludności cywilnej, • wymienić warunki, w jakich może znaleźć się ludność cywilna. 	<ul style="list-style-type: none"> • jak postępować na terytorium nieprzyjaciela i okupowanym, • jakie prawa mają obydwie grupy ludności, • jakie problemy są przyczyną międzynarodowych konfliktów zbrojnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać osoby niebiorące udziału w walce oraz postanowienia II protokołu dodatkowego, • wymienić środki niezbędne do przetrwania. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać różnice między prawami obydwu grup ludności, • opisać strefy wyłączone oraz elementy niebiorące udziału w walce, • omówić środki niezbędne do przetrwania. 	<ul style="list-style-type: none"> • opracować wykaz aktów prawnych dotyczących prawa humanitarnego konfliktów zbrojnych, • opisać problematykę zbrodni wojennych.
28.	IV/28. Ewakuacja z terenów zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • opisać pojęcie ewakuacja, • wymienić rodzaje i stopnie ewakuacji, • wymienić środki niezbędne do 	<ul style="list-style-type: none"> • jakie są zasady organizacji ewakuacji, • jakie są elementy organizacyjne ewakuacji ludności. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać zadania zespołów na poszczególnych etapach ewakuacji, • doradzić otoczeniu, jak przygotować się 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać przebieg ewakuacji w rejonie swojego zamieszkania z uwzględnieniem jej wszystkich 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać akty prawne opisujące problematykę ewakuacji ludności, • w centrum zarządzania

		przetrwania.		do ewakuacji.	wymogów	kryzysowego gminy (powiatu, miasta) zapoznać się z miejscowym planem ewakuacji i przedstawić go na lekcji.
29.	IV/29. Prawo humanitarne	<ul style="list-style-type: none"> wymienić konwencje genewskie, opisać działalność MRCK i CP. 	<ul style="list-style-type: none"> jakie są zasady MRCKiCP, jakie są godła wojskowej służby zdrowia. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać zasady międzynarodowego prawa humanitarne. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać problematykę ścigania i karania za zbrodnie wojenne, wspomóc działania PCK. 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie wcześniej przygotowanych dokumentów prawnych i przy pomocy nauczyciela opracować całościowo problemy konwencji genewskich.
30.	IV/30. Ochrona dóbr kultury	<ul style="list-style-type: none"> określić pojęcie zabytku, wymienić pięć polskich zabytków na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. 	<ul style="list-style-type: none"> jakie są postanowienia konwencji haskiej i Ustawy o ochronie zabytków z 2003 r. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać wszystkie polskie obiekty na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO, wymienić polskie cymelia, narysować znaki rozpoznawcze dóbr kultury. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać polskie cymelia objęte programem UNESCO Pamięć Świata. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać dokładnie, zgodnie z przepisami UNESCO, trzy najbliższe położone obiekty znajdujące się na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO.